

Gosod mewnblianiad mewn disg sydd wedi rhwygo yn dilyn llawdriniaeth ar gyfer disg sydd wedi llithro yn rhan isaf yr asgwrn cefn

Tachwedd 2014

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Prin yw'r dystiolaeth gadarn sy'n dangos pa mor dda y mae'r driniaeth hon yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw. Dylai ond cael ei defnyddio os rhoddir esboniad manwl o'r risgiau a bod camau ychwanegol yn cael eu rhoi ar waith i gofnodi ac adolygu beth sy'n digwydd.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Dylai eich gweithiwr iechyd proffesiynol esbonio'r hyn y mae cael y driniaeth hon yn ei olygu yn llawn a thrafod y manteision a'r risgiau posibl â chi. Yn arbennig, dylai esbonio'r ansicrwydd ynghylch y dystiolaeth o ran pa mor debygol ydyw o wella eich symptomau a'r sgîl-ffeithiau posibl. Dylech hefyd gael gwybod sut i gael rhagor o wybodaeth am y driniaeth. Dim ond ar ôl y drafodaeth hon y dylid gofyn i chi a ydych am gytuno i gael y driniaeth hon.

Mae angen cynnal rhagor o ymchwil ar y driniaeth hon ac efallai y bydd NICE yn ailystyried y driniaeth os caiff rhagor o dystiolaeth ei chyhoeddi. Mae NICE yn gofyn i weithwyr iechyd proffesiynol anfon gwybodaeth am bawb a gaiff y driniaeth, a'r hyn sy'n digwydd iddynt ar ôl hynny, i gronfa ddata a ddelir gan [Gofrestrfa Asgwrn Cefn Prydain](#), fel y gellir profi diogelwch y driniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio dros amser. Dylai eich gweithiwr iechyd proffesiynol ofyn i chi a ellir casglu manylion am eich triniaeth.

Y cyflwr

Os bydd haen allanol gwydn disg, sy'n gweithredu fel clustog rhwng dau asgwrn yn rhan isaf yr asgwrn cefn (cymalau'r meingefn) yn rhwygo, gall y canol meddal chwyddo drwy'r rhwyg. Gelwir hyn yn ddisg wedi llithro ('slipped', 'herniated' neu 'prolapsed' yn Saesneg). Os bydd yn pwysu ar nerf, gall y disg wedi llithro achosi poen yn y cefn neu'r coesau, fferdod neu wendid yn y coesau, neu hyd yn oed broblemau gyda'r bledren.

Mae triniaethau yn cynnwys poenladdwyr, cyffuriau i leihau llid, pigladau corticosteroid i'r ardal yr effeithiwyd arni a therapi corfforol. Os bydd y symptomau yn ddifrifol neu'n para am gyfnod hir, gellir tynnu'r deunydd chwyddedig, naill ai drwy lawdriniaeth agored neu gan ddefnyddio technegau llai ymwithiol. Gelwir hyn yn ddissectomi. Ond fel arfer ni wneir unrhyw beth i drwsio'r rhwyg. Felly, dros amser, mae'n bosibl y bydd mwy o'r canol meddal yn chwyddo drwy'r rhwyg, gan arwain at symptomau parhaus a cholli uchder y ddisg.

Mae NICE wedi ystyried y broses o [osod mewnbaniad disg cylchol](#) ar ôl dissectomi yn rhan isaf yr asgwrn cefn fel triniaeth bosibl ar gyfer cau'r rhwyg.

Gall NHS Choices (www.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy.

Y driniaeth

Drwy osod mewnbaniad (o'r enw mewnbaniad disg cylchol), caiff y twll a adewir mewn disg sydd wedi rhwygo ei gau ar ôl tynnu unrhyw ddeunydd chwyddedig yn ystod llawdriniaeth. Yn nodweddiadol, mae'r mewnbaniad a ddefnyddir i gau'r twll wedi'i wneud o gydran metel a gaiff ei mewnosod yn yr asgwrn wrth ymyl y disg sydd wedi rhwygo a chydran rwylllog wedi'i gwneud o ddeunydd plastig wedi'i wehyddu a gaiff ei gosod yn y rhwyg. Byddwch yn cael anesthetig cyffredinol. Mae'n bosibl y defnyddir math o belydr-X, sef fflworosgopi, yn ystod y driniaeth i helpu'r llawfeddyg i osod y mewnbaniad yn y man cywir.

Manteision a risgiau

Penderfynodd NICE nad oes llawer o dystiolaeth gadarn i ddangos pa mor dda y mae'r driniaeth hon yn gweithio na pha mor ddiogel ydyw. Roedd y pum astudiaeth a ystyriwyd gan NICE yn cynnwys cyfanswm o 332 o gleifion.

Yn gyffredinol, dangosodd yr astudiaethau y **manteision** canlynol:

- ni ddychwelodd y disg wedi llithro o fewn dwy flynedd ar ôl y llawdriniaeth
- llai o anabledd chwe wythnos ar ôl y llawdriniaeth, gyda'r gwelliant yn amlwg hyd yn oed ar ôl ôl dwy flynedd

- llai o boen yn y cefn a'r coesau na chyn y driniaeth, gyda'r gwelliant yn amlwg hyd yn oed ar ôl dwy flynedd
- colli llai o uchder yn y ddisg flwyddyn ar ôl y llawdriniaeth.

Dangosodd yr astudiaethau fod y **risgiau** sy'n gysylltiedig â gosod mewtblaniad ar ôl dissectomi yn rhan isaf yr asgwrn cefn yn cynnwys y canlynol:

- rhwyg yng ngorchudd allanol llinyn y cefn mewn un claf; gallai hyn arwain at gymhlethdodau megis cur pen neu haint o ganlyniad i hylif yn gollwng allan o'r system nerfol ganolog
- achos posibl o haint ar y ddisg 56 diwrnod ar ôl y llawdriniaeth mewn un claf, a gafodd ei drin yn llwyddiannus gan ddefnyddio gwrthfotigau
- roedd angen llawdriniaeth arall ar dri chlaf: dau ohonynt oherwydd bod y ddisg a oedd wedi llithro wedi dychwelyd ac un oherwydd meinwe craith gormodol.

Os hoffech wybod rhagor am yr astudiaethau, gweler y [canllawiau](#).

Gofynnwch i'ch gweithiwr iechyd proffesiynol esbonio unrhyw beth nad ydych yn ei ddeall.

Cwestiynau i'w gofyn i'ch gweithiwr iechyd proffesiynol

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi? A allai'r driniaeth wneud i mi deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydynt?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf ar ôl y driniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae canllaw ymyriadau [NICE](#) yn cynghori'r GIG ar ba mor ddiogel yw triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio.

ISBN: 978-1-4731-0922-3